

АНОТАЦІЯ

Шевчук М.В. Використання нейропсихологічного підходу у роботі з дітьми молодшого шкільного віку. – Кваліфікаційна робота магістра.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 053 «Психологія». - Одеський національний економічний університет, Одеса, 2024.

Роботу присвячено дослідженню нейропсихологічних особливостей розвитку вищих психічних функцій у дітей молодшого шкільного віку. Здійснено теоретико-методологічний аналіз проблеми формування та розвитку вищих психічних функцій, розглянуто принципи та методи нейропсихологічного обстеження, корекції та абілітації у молодшому шкільному віці.

За оцінкою науковців кількість дітей, які мають труднощі в навчанні складає близько 20-30% від загальної кількості учнів. Подолання академічних труднощів стає пріоритетним завданням не лише для вчителів, але і для шкільних психологів. Ключова роль психолога полягає у проведенні глибокого обстеження першопричин труднощів в навчанні та розробці індивідуального плану корекційної роботи. Ефективна робота з такими дітьми вимагає від психолога не лише базової професійної підготовки, але й застосування комплексного підходу, що включає всебічну оцінку факторів, які впливають на виникнення труднощів у навчанні. Такий інтегрований підхід значно підвищує ефективність корекційної роботи та сприяє зростанню навчальної мотивації учнів.

Особливу увагу варто приділити питанню мотивації, оскільки сучасна система освіти характеризується постійним підвищенням вимог та навчального навантаження, що часто перевищує адаптаційні можливості нервової системи дітей. Сучасні дослідження фіксують негативні тенденції у

психологічному стані школярів, включаючи поширення синдрому "набутої безпорадності", підвищення рівня тривожності та розвиток різноманітних шкільних страхів.

Проведене дослідження дає змогу розглянути кожен складову вищої психічної функції як багатогранну структуру у комплексі роботи енергетичної складової довільної психічної діяльності, здатності отримання, збереження і відтворення інформації, програмування та контролю довільної психічної діяльності та міжпівкульної взаємодії.

В результаті емпіричного дослідження, проведеного на базі Центру практичної нейропсихології м. Одеса за участю 52 дітей віком 7-10 років, було використано комплексну батарею нейропсихологічних тестів для оцінки розвитку різних аспектів психічної діяльності. Виявлено закономірності розвитку вищих психічних функцій у різних вікових групах та визначено гендерні особливості цього розвитку.

Розроблено та апробовано нейропсихологічну корекційну програму, що включає п'ять основних блоків: розвиток сенсомоторної сфери, просторових уявлень, мовленнєвої сфери, вищих психічних функцій та емоційно-вольової сфери. Результати апробації програми показали статистично значуще покращення показників розвитку всіх досліджуваних функцій в експериментальній групі порівняно з контрольною.

Констатовано, що діти з найбільш вираженими труднощами у навчанні характеризуються недостатнім розвитком нейродинамічних показників, просторових уявлень та регуляторних функцій. Виявлено значущий зв'язок між рівнем розвитку вищих психічних функцій та успішністю в навчанні.

Теоретична значущість роботи полягає у розширенні наукових уявлень про нейропсихологічні механізми розвитку вищих психічних функцій у молодшому шкільному віці, поглибленні розуміння взаємозв'язків між різними

компонентами когнітивного розвитку. Практична значущість дослідження визначається розробкою ефективного діагностичного та корекційного інструментарію для роботи з дітьми, які мають труднощі у навчанні. Запропонована програма може бути впроваджена в освітній процес початкової школи для оптимізації навчання та розвитку дітей.

Ключові слова: нейропсихологія, вищі психічні функції, молодший шкільний вік, нейропсихологічна діагностика, корекційна програма, сенсомоторний розвиток, міжпівкульна взаємодія, труднощі у навчанні, нейродинамічні фактори, просторові уявлення, дислексія, сенсорна інтеграція.